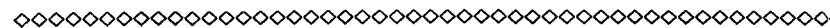

fra Rødsjø går langs seks-syv store og vakre vann ned til Mørre i Åfjord. Men før tar veien til nordre delen av Stjørna, Bjugn, Ørland, Nes i Fosna og Jøssund av ved Krinsvatnet. Det er en variasjon som ikke bør glemmes, med vakre småkoselige partier langs Stjørnfjorden, Eidsvatnet i Bjugn, og meget variert terreng helt nordover til Jøssund. Her er det ruter nok å velge mellom.

Fortsetter en derimot Austdalsveien, vil veivalget først og fremst måtte skje på Årnes. Der går veien nord til Hopstad i Bjørnør, og fra neste sommer ut til Stoksund. Og i Paulen går den i fjellsiden av en nærmest vestlandsk fjord. Man kommer også ut til havet ved Øyan, eller kan fortsette opp Stordalen og videre over Trøndelags kanskje villeste vei til den gjennomkoselige Sør-dalen. Den veien kan på sin måte konkurrere med de berømte Vestlandsveier. Den er bare nifsere å kjøre på. Men ikke verre enn at det går bussrute der nå. Her er det bakker hvor de gode, gamle sørdalinger måtte ta melsekken på nakken når hesten ikke orket mer.

Fosenhalvøya er stor, og det som en kan komme inn på ved en slik anledning, må bli bare tilfeldige streif. Men ett råd kan trygt gies til alle dem som nå kommer til å besøke Fosenhalvøya: Forsøk å legge en helgatur slik at dere får oppleve solnedgangen helt ute ved sjøkanten. Vi har ikke midnattsola her i Trøndelag, men ut mot havet har vi den samme flammende belysningen. Finest er den kanskje på Ørlandet der høysommernettenes lyskaskader reflekteres fra sjøen på begge sider av den pannekakeflate halvøya og skaper en eventyrlig vakker belysning.

ET PAR NAVNFORKLARINGER

Av Oskar Mehl

Brødreskift.

Navnet rett oversatt er Vass-forra, eller forra fra Vatnet. Brød av Brod, dam, tjern, vann. Skift av S'kipt eller S'kapt, her oversatt med forr, grøftliknende utgravning ved vann. Jfr. Skjefte, Rødskaft o.a.

Rotordet Brod var uttalt med lang lukket o. O av denne typen gikk ofte over til ø og y, men også over åpen o, å til a og e, ja endog ei, dog ansees Brei for en egen form av yngre dato.

På Hareidlandet, Sunnmør, er ordet bevart i navnene Brødre-vannet og navnet Brødrene på åsen sør for vannet, altså Tjernvannet og Tjernåsen. Endelsen -re i Brødre — ansees for å være en gammel byråkratisk feil.

Øverst i Romsdalen har en bevart formen Brude, og navnet er tydeligvis knyttet til noen bestemte tjern i omegnen. Midt i Stavanger by ligger Bredevann, Tjernvannet, og det er kanskje mulig å lokalisere flere Brud- og Brede-vann her og der.

I Øksendalen er det en liten sidedal som heter Breidalen. Trang og beskjedent som dalen er, passer betegnelsen Brei, Bred, dårlig til den, men nu når vi har fått vite at Brei betyr Tjern, da kommer navnet allikevel til sin rett, for dalen er ikke trangere enn at den gir plass til et par små tjern, og Tjernaldalen er derfor et rammende navn.

I myrlendte strøk overalt i landet, så å si, ligger noen vann eller tjern som heter Skjellbreia, formen Skyllbreia virker kanskje mer

bekjent. Skrivemåten kan være forskjellig, men navnene kan alltid tilbakeføres til nevnte former. Mange har undret seg over betydningen, og nu vet de alle at siste ledd betyr Tjern. Vann. Men hva betyr så Skjell eller Skyll? Skylle-vann? Jo, ikke langt fra.

Oppsøker vi et Skjellbreivann i tørreste årstiden ser vi at vannet selv da ikke er så krystallklart som ønskelig var, det har farge etter myren, eller farge av annen urenhet, men oppsøker vi vannet i flommen, ja da vil selv grutsterk kaffe kanskje synes blek mot skyllevannet her, så skittent og fullt av lort og grums som det er.

Ute i havbrynet straks sør for Smøla heter et lite havstykke Skjellbreia. Årsaken til navnet er kanskje det at sterk strøm eller tungbåre har tilbøyelighet til å rote opp slammet fra bunnen, slik at sjøen tar farge og blir uren av dette, lortvatten, skyllevann. Slik kan kanskje et Leirfall eller Leirras eller Brevann ha vært årsak til at tjernet eller vannet er blitt kalt Skjellbreia.

Uttales imidlertid vokalen i Skjel lang og l uttales som tykk l, da har en ordet Skjel, Skjøl, Skjil for seg, et ord som betyr Ness, altså Skjølbreia er Nessvatnet, vatnet med ness i som karakteristisk trekk.

Skifte er det i grunnen sagt nok om, idet en nærmere omtale av etymologien vil bli noe vidløftig for folk flest. Men det er jo alltid verd å foreta en sammenlikning mellom dette ordet og det greske ordet Skapta. Det er en påfallende likhet både ortografisk og med hensyn til betydning. Men det greske ordet er ikke et «prefiksord», det er imidlertid det norske. Jfr. Skillefjord i Talvik nær Hammerfest. Skillebekk, Oslo.

Seter.

Grunnformen for dette ordet er Seter, der r uttales som en slags stemt rs. Denne lyden utviklet seg både til r og s, men den kan ha blitt beholdt også og nære på i uforandret skikkelse.

Slik fikk vi ordene Seter og Setes. Setesdalen, Sets-ås, Sess-eng, etc., de to siste finnes i østenden av Selbusjøen, og mange andre steder finnes liknende navn.

Seter betyr Fjellovergang og eldste type Setergårder ligger derfor og varsler om at der er utgangspunktet for fjellovergangen. Seternavnene er således kulturnavn hentet fra samtrafikkens store vokabuler. Men langs fjellveien lå kvilebuene, der på seterveien lå setrene.

Seter var for fjellet det som Aune var for alminnelig ferdsel, synes det.

Kåsa i Storlidalen

Egil Lie